

Streszczenie „Planu Urządzenia Lasu” Nadleśnictwa Nurzec Obowiązującego na lata 2019-2028

1. Wprowadzenie

Plan urządzenia lasu jest podstawowym dokumentem na podstawie którego Nadleśniczy prowadzi w nadleśnictwie racjonalną gospodarkę leśną, mającą na celu ochronę zasobów leśnych, zachowanie ich dla przyszłych pokoleń w stanie lepszym niż dotychczas oraz stałe ich powiększanie.

W gospodarowaniu bierze się pod uwagę dostosowanie poszczególnych gatunków drzew do możliwości produkcyjnych siedlisk leśnych, które to działania zapewniają wzrost bioróżnorodności w lesie.

Plan urządzenia lasu opracowywany jest przez jednostki eksperckie na okres 10 lat. Obowiązek wykonania planu urządzenia lasu dla nadleśnictwa spoczywa na Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych (RDLP). Po wykonaniu jest on zatwierdzany przez Ministra Środowiska.

Prace mające na celu wykonanie planu urządzenia lasu trwają w nadleśnictwie około dwóch lat. Dotyczą one rozpoznania zmienności i różnorodności siedlisk leśnych (zależnych od żyzności gleb), inwentaryzacji i opisanie wszystkich warstw drzewostanu tj. runa, podszytu, podrostu oraz pomiarze elementów poszczególnych drzew drzewostanu. Prace te pozwalają na pełne zobrazowanie zasobów i bogactwa przyrodniczego nadleśnictwa.

Z zebranych w trakcie tych prac informacji sporządza się odpowiednie dokumenty tj. opisy taksacyjne lasu (zawierające dane o siedlisku, drzewostanie i gatunkach zielnych runa), szereg zestawień, tabeli oraz map które przedstawia się Ministrowi Środowiska do akceptacji.

2. Ogólna charakterystyka Nadleśnictwa Nurzec

Nadleśnictwo Nurzec położone jest w południowej części województwa podlaskiego, powiecie bielskim w gminie Boćki i w powiecie siemiatyckim w gminach Drohiczyn, Dziadkowice, Miasto Siemiatycze, Mielnik, Milejczyce, Nurzec Stacja, Siemiatycze. W skład nadleśnictwa wchodzi dwa obręby: Nurzec podzielony na 10 leśnictw i Siemiatycze podzielone na 7 leśnictw.

Numer-leśnictwo	Oddziały	Grunty zalesione i niezales.	Grunty związane z gosp. leśną	Razem grunty leśne	Grunty nieleśne	Ogółem
		Powierzchnia [ha]				
1	2	3	4	5	6	7
Obręb NURZEC						
1- Dąbrowa	74-81, 91-93, 103-106, 120-126, 139-142, 254B, 349-352C, 354, 356A-356B, 384-395A	1514,50	27,75	1542,25	10,89	1553,14
2- Wygoda	1-20, 23-30, 36-41A, 50-63, 72-73A, 81A	1463,71	84,24	1547,95	15,91	1563,86
3- Werpól	64, 82-85, 94-96, 107-110, 127-130, 143-150, 159-164, 175-180, 188-192, 199-202A, 208-211, 355-	1491,01	36,81	1527,82	9,35	1537,17

Numer-leśnictwo	Oddziały	Grunty zalesione i niezales.	Grunty związane z gosp. leśną	Razem grunty leśne	Grunty nieleśne	Ogółem
1	2	3	4	5	6	7
	357A					
4-Radziwiłłówka	21-22A, 31-35, 41-49A, 65-71A, 89-90, 100-102, 358-360A, 363-365, 396-413, 415-416	1396,15	24,35	1420,50	37,52	1458,02
5- Adamowo	86-88, 97-99, 111-118, 131-138, 151-158, 165-171, 181-187, 193-198, 203-207, 212-214, 445-446	1616,94	43,81	1660,75	40,18	1700,93
7- Wilanowo	185A-186A, 197A, 222, 230, 239, 249, 259, 315-319, 348, 370-372A, 439-444, 447-476A	1535,53	49,34	1584,87	11,60	1596,47
8- Koterka	215-216, 223-224, 231-233, 240-243, 250-253, 260-264, 272-277, 287-292, 304-310, 320-327, 334-341	1373,44	39,55	1412,99	9,96	1422,95
9- Mętna	217-221, 225-229, 234-238, 244-248, 254-258, 265-271, 278-283, 293-298, 311-314, 328-331, 342-345	1306,22	32,85	1339,07	1,74	1340,81
10- Sutno	221A, 238A-238B, 248A-248B, 258A, 284-286A, 299-303A, 314A-314E, 332-333, 346-347A, 373-383A, 423-426, 431-438B	1243,09	21,56	1264,65	4,18	1268,83
11- Mielnik	119, 172-174, 361-362, 366-369, 414, 417-422, 427-430, 477-495	1202,96	11,83	1214,79	0,63	1215,42
Razem		14143,55	372,09	14515,64	141,96	14657,60
Obręb SIEMIATYCZE						

Numer-leśnictwo	Oddziały	Grunty zalesione i niezales.	Grunty związane z gosp. leśną	Razem grunty leśne	Grunty nieleśne	Ogółem
		Powierzchnia [ha]				
1	2	3	4	5	6	7
12- Dubno	132-163, 410-412, 421A, 424-424A	1198,34	23,57	1221,91	21,09	1243,00
13- Milejczyce	156A, 164-171B, 226-229A, 231-234, 260-261	1271,01	13,97	1284,98	4,80	1289,78
14- Zabłocie	84-131, 262-264A	1340,19	31,04	1371,23	42,75	1413,98
15- Kadłub	36-83	1126,60	30,56	1157,16	15,40	1172,56
16- Żurobice	1-35, 172-176	1151,30	16,25	1167,55	13,06	1180,61
17- Siemiatycze	177-212	1021,80	15,97	1037,77	33,41	1071,18
18- Rogacze	213-225, 230-230C, 234A-259A	1677,18	21,82	1699,00	22,09	1721,09
Razem		8786,42	153,18	8939,60	152,60	9092,20
Ogółem nadleśnictwo		22929,97	525,27	23455,24	294,56	23749,80

Nadleśnictwo Nurzec swym zasięgiem terytorialnym graniczy od północnego-wschodu z Nadleśnictwem Bielsk, północnego-zachodu z Nadleśnictwem Rudka. Na wschodzie dochodzi do granicy Państwa. Od południa graniczy z Nadleśnictwem Biała Podlaska i Sarnaki, a od zachodu z Nadleśnictwem Sokołów.

Ogólna powierzchnia nadleśnictwa wynosi 23749,80 ha

Podana powyżej powierzchnia ogólna nadleśnictwa obrazuje stan na 01.01.2019r..

W powiecie siemiatyckim nadleśnictwo prowadzi nadzór nad lasami nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa na powierzchni 18866,22 ha. W powiecie bielskim od 2014 roku Starosta nadzór prowadzi samodzielnie.

2.1 Walory przyrodnicze i historyczno-kulturowe

Ze względu na licznie zachowane historyczne obiekty sakralne tereny nadleśnictwa są bardzo atrakcyjne pod względem kulturowym i historycznym.

Teren Nadleśnictwa Nurzec obejmuje środkową część Podlasia. Jest to historyczna „brama” na wschód, miejsce spotkań odmiennych kultur i religii. Niegdyś teren sporów między Mazowszem a Litwą, dzisiaj jest krainą nieco nostalgiczną, spokojną i bardzo malowniczą. Słabe zaludnienie, kilka zwartych kompleksów leśnych oraz niezwykle atrakcyjny widokowo Podlaski Przełom Bugu rokrocznie przyciągają tu miłośników spokoju i oryginalnej przyrody.

System ochrony przyrody i kształtowania środowiska naturalnego w Nadleśnictwie Nurzec wynika z dominujących funkcji lasów i jest realizowany poprzez:

a) szczególne formy ochrony przyrody, na które składają się:

- rezerваты przyrody,
- obszary chronionego krajobrazu,
- obszary Natura 2000,
- zespół przyrodniczo-krajobrazowy,
- ochrona gatunków roślin i zwierząt chronionych, zagrożonych i rzadkich,
- pomniki przyrody,
- użytki ekologiczne;

- b) lasy ochronne ogólnego przeznaczenia, do których należą:
- lasy wodochronne,
 - lasy stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej,
 - lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody,
 - lasy glebochronne;
- c) lasy ochronne specjalnego przeznaczenia, do których należą:
- lasy na stałych powierzchniach badawczych i doświadczalnych,
 - lasy położone w granicach administracyjnych miast;
- d) lasy wielofunkcyjne (gospodarcze);
inne formy ochrony przyrody i krajobrazu.

Szczególne formy ochrony przyrody

1. Rezerwaty przyrody.

Na terenie Nadleśnictwa Nurzec znajdują się cztery rezerwaty przyrody:

- Rezerwat florystyczno-fitocenotyczny „**Góra Uszeście**” utworzony został 11.04.1985 roku Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego (M.P. Nr 7, poz. 60) celem ochrony roślinności kserotermicznej zawierającej w swym składzie szereg gatunków rzadkich i podlegających ochronie prawnej. Zajmuje powierzchnię 12,06 ha. Rezerwat obejmuje dwa pagórki morenowe o stromych zboczach, tzw. Duże i Małe Uszeście znajdujące się na północnym obrzeżu wsi Mielnik. Są to najwyższe wyniesienia na terenie Wysoczyzny Drohiczej. Duże Uszeście osiąga 204 m n.p.m., Małe Uszeście – 174 m.

- Rezerwat fitosocjologiczny „**Grąd Radziwiłłowski**” Utworzony został 25.06.1990 roku Zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa (M.P. Nr 31, poz. 248). Powierzchnia rezerwatu przyrody według aktu powołującego wynosi 24,16 ha. Aktualnie obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 25 października 2016 roku (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2016 r., poz. 4018). Obszar rezerwatu obejmuje grunty stanowiące własność Skarbu Państwa o łącznej powierzchni 24,44 ha. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie naturalnego fragmentu dawnej Puszczy Mielnickiej, dobrze wykształconego grądu typowego oraz szeregu gatunków chronionych. Jest to wielogatunkowy las liściasty ze zwartym drzewostanem którego głównymi komponentami drzewostanów są: dąb szypułkowy *Quercus robur* w wieku 150-200 lat, grab *Carpinus betulus* oraz sosna zwyczajna *Pinus sylvestris*. Mniej licznie reprezentowane są: klon zwyczajny *Acer platanoides*, lipa drobnolistna *Tilia cordata*, brzoza brodawkowata *Betula pendula*, osika *Populus tremula*, jesion wyniosły *Fraxinus excelsior* i wiąz górski *Ulmus glabra*

- Rezerwat przyrody „**Sokóle**” Utworzony został 25.06.1990 roku Zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa (M.P. Nr 31, poz. 248). Powierzchnia rezerwatu przyrody według aktu powołującego wynosi 44,33 ha. Aktualnie obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 23 maja 2016 roku (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2016 r., poz. 2282). Obszar rezerwatu obejmuje grunty stanowiące własność Skarbu Państwa o łącznej powierzchni 44,69 ha. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie naturalnych zbiorowisk leśnych o typowych dla Wysoczyzny Drohiczyńskiej drzewostanach mieszanych, stanowiących ostatnie fragmenty dawnej Puszczy Mielnickiej. Lasy rezerwatu to w przeważającej części starodrzewy dębowo-grabowe. W piętrze górnym, dominuje dąb *Quercus robur*, w wieku 150-170 lat, z pojedynczą domieszką sosny *Pinus sylvestris*, brzozy brodawkowatej *Betula pendula* i klonu *Acer platanoides*. W niższych piętrach lasu dominuje

grab *Carpinus betulus*. Zlokalizowany jest tu jeden z najstarszych, na tym terenie pomników przyrody - dąb szypułkowy. Powszechnie nazywany "ojcem dębów", mający około 365 lat. Obwód pnia dębu na wysokości 1,3 m wynosi 530 cm a wysokość 34 m. Za pomnik przyrody został uznany w 1955 roku. Oprócz wiekowych dębów rezerwat wyróżnia mozaika grądowej roślinności zielnej, oraz obecność licznych gatunków fauny. W niższych piętrach drzewostanów występuje głównie grab.

- Rezerwat przyrody fitocenotyczny „*Witanowszczyzna*” Utworzony został 10.12.2007 roku Rozporządzeniem Wojewody Podlaskiego Nr 18/07 (Dz.U. Nr 279, poz. 3201). Powierzchnia rezerwatu przyrody według aktu powołującego wynosi 80,80 ha. Rezerwat utworzono w celu zachowania stanie naturalnym ekosystemów leśnych lasów łęgowych i łąk, a w szczególności zachowanie stanowisk rzadko występujących na niżu gatunków górskich tj. parzydła leśnego (*Aruncus syfoestris*), cebulicy dwulistnej (oszlach) (*Scilla bifolia*) oraz bodziszka żałobnego (*Geranium phaeum*).

2. Pomniki Przyrody.

Na gruntach pod zarządem nadleśnictwa, znajduje się 6 pomników przyrody, wszystkie to pojedyncze drzewa. Przy ich wyborze, decydujący był sędziwy wiek, niezwykle kształt, piękno pokroju lub wielkość. W zasięgu administracyjnym Nadleśnictwa Nurzec, na gruntach innych własności, znajduje się jeszcze kolejnych 34 pomników przyrody. Wykaz pomników przyrody publikowany jest w Programie Ochrony Przyrody Nadleśnictwa publikowanego w serwisie BIP nadleśnictwa.

3. Użytki ekologiczne.

Użytkami ekologicznymi, zgodnie z art. 42 Ustawy o ochronie przyrody, są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego występowania.

Ustanowienie użytku ekologicznego następuje w drodze uchwały rady gminy. Uchwała ta określa nazwę danego obiektu jego położenie, sprawującego nadzór, szczególne cele ochrony, w razie potrzeby ustalenia dotyczące jego czynnej ochrony oraz zakazy właściwe dla tego obiektu. Zniesienia formy ochrony przyrody w razie utraty wartości przyrodniczych i krajobrazowych obiektu, ze względu na które ustanowiono formę ochrony przyrody lub w razie konieczności realizacji inwestycji celu publicznego, dokonuje również rada gminy w drodze uchwały. Na gruntach Nadleśnictwa Nurzec występuje 70 użytków ekologicznych o łącznej powierzchni 71,46 ha.

4. Gatunki roślin i zwierząt podlegające ochronie prawnej.

Lista gatunków roślin i zwierząt podlegających ochronie prawnej na terenie objętym zasięgiem nadleśnictwa jest zamieszczona w Programie Ochrony Przyrody Nadleśnictwa publikowanego w serwisie BIP nadleśnictwa.

5. Lasy ochronne ogólnego przeznaczenia.

Są to lasy pełniące funkcje ochronne, ustanawiane są w drodze odnośnych decyzji Ministra Środowiska na wniosek Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych, po uprzednim zasięgnięciu opinii właściwych terytorialnie rad gminnych. Ze względu na funkcje, jakie pełnią, podzielić je można na dwie zasadnicze grupy: lasy ochronne ogólnego przeznaczenia i lasy ochronne specjalnego przeznaczenia. Powyższy podział wynika z ustaleń Systemu Ochrony Przyrody i Kształtowania Środowiska Naturalnego w Lasach Państwowych. Różne kategorie lasów ochronnych mogą się wzajemnie nakładać, wtedy ustala się kategorię wiodącą. Szczegółowy wykaz lasów ochronnych znajduje się w tomie I Planu Urządzenia Lasu.

Występują na powierzchni 2836,56 ha i stanowią 11,94% ogółu powierzchni leśnej zalesionej i niezalesionej nadleśnictwa. W skład tej grupy lasów ochronnych wchodzi:

- lasy glebochronne – 73,19 ha,
- lasy wodochronne – 1822,92 ha,
- lasy stanowiące cenne fragmenty przyrody – 371,24 ha,
- lasy znajdujące się na stałych powierzchniach badawczych i doświadczalnych – 403,90 ha,
- lasy stanowiące drzewostany nasienne – 3,53 ha,
- lasy stanowiące ostoje zwierząt objętych ochroną gatunkową – 124,37 ha,
- lasy w miastach i wokół miast – 13,28 ha,
- lasy obronne – 24,13 ha.

Jest to podział pod kątem wiodących kategorii ochronności, wynikający z przepisów Ustawy o lasach. W praktyce często spotkać można poszczególne wydzielenia leśne o podwójnej oraz potrójnej kategorii ochronności, a w sporadycznych przypadkach nawet poczwórnej kategorii ochronności.

6. Inne formy ochrony przyrody i krajobrazu.

- **Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Bugu”** Utworzony on został Uchwałą Nr XII/84/86 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Białymstoku z dnia 29 kwietnia 1986 roku w sprawie ustalenia obszarów krajobrazu chronionego. Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Bugu” położony jest w województwie podlaskim, powiecie siemiatyckim na terenie gmin: Nurzec Stacja, Mielnik Siemiatycze i Drohiczyn. Obejmuje fragment Doliny Bugu wraz z kompleksem leśnym na północ od Mielnika o łącznej powierzchni 30162 ha. Jego położenie, przebieg granic oraz status określa obecnie Rozporządzenie Wojewody Podlaskiego Nr 10/05 z dnia 25 lutego 2005 roku w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina Bugu”.

Czynna ochrona ekosystemów Obszaru, realizowana w ramach racjonalnej gospodarki rolnej i leśnej, polega na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych występujących w dolinie Bugu oraz na terenie kompleksu leśnego Puszczy Mielnickiej.

- **Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Głogi”** Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Głogi” powołany został uchwałą Rady Gminy nr XXIX/132/94 w Mielniku z dnia 26.06.1994 roku. Jest jedynym tego typu obszarem ochrony w województwie podlaskim. Położony jest w miejscowości Mielnik, poza gruntami Nadleśnictwa Nurzec, zajmuje powierzchnię 59,61 ha. Zespół ma na celu ochronę fragmentu krawędzi przełomowej doliny Bugu. Szczególną wartość tego obiektu stanowią dobrze zachowane utwory polodowcowej postaci serii wzniesień o znacznej wysokości względnej, poprzecinanych siecią wąwozów powstałych w wyniku działania erozyjnego wody oraz bardzo interesujące i zróżnicowane zbiorowiska obfitujące w rzadkie gatunki kserotermiczne. Południowa wystawa zboczy i płytkie zaleganie utworów kredowych w okolicach Mielnika sprzyja rozwojowi zbiorowisk murawowych. Wiele z występujących tu roślin ma jedno z nielicznych w północno-wschodniej Polsce.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Nurzec znajdują się następujące obszary Natura 2000, zatwierdzone przez Komisję Europejską i polski rząd:

Obszary specjalnej ochrony ptaków:

- *PLB140001 – Dolina Dolnego Bugu, Na terenie Nadleśnictwa Nurzec występuje fragmentarycznie, obejmując 373,20 ha arealu gruntów Lasów Państwowych.*
- *PLB200004 – Dolina Górnego Nurca. W skład obszaru wchodzi 72,90 ha gruntów Nadleśnictwa Nurzec*

Obszary specjalnej ochrony siedlisk:

- *PLH140011 – Ostoja Nadbużańska, W jego skład wchodzi 324,41 ha gruntów Nadleśnictwa Nurzec.*
- *PLH200014 – Schrony Brzeskiego Rejonu Umocnionego, W skład obszaru wchodzi 35,98 ha gruntów Nadleśnictwa Nurzec*
- *PLH200021 – Ostoja w Dolinie Górnego Nurca. W skład obszaru wchodzi 841,83 ha gruntów Nadleśnictwa Nurzec*

Obszary Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu i Ostoja Nadbużańska oraz Dolina Górnego Nurca i Ostoja w Dolinie Górnego Nurca w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Nurzec częściowo pokrywają się.

W Nadleśnictwie Nurzec wyznaczono 4 strefy ochronne: 2 orlika krzykliwego, 1 bielik i 1 kani czarnej.

Zabytki kultury i walory turystyczne

Z obszaru zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa Nurzec znanych jest szereg znalezisk archeologicznych. Tereny porośnięte drzewostanem w dużej mierze utrudniają obserwację i penetrację. Zabytki związane są z szeroką przestrzenią dziejową i kulturową Podlasia. Dotyczą czasu m. in. pierwotnych kultur okresu paleolitu i brązu, okresu osadnictwa, czy też okresu średniowiecza. Bogata historia tego terenu sprawia iż z archeologicznego punktu widzenia stanowi on atrakcyjny obszar badań przeszłości. Więcej na temat walorów turystycznych i zabytków kultury można znaleźć w Programie Ochrony Przyrody Nadleśnictwa publikowanego w serwisie BIP nadleśnictwa.

III. Charakterystyka stanu lasu i zasobów drzewnych

Nadleśnictwo Nurzec położone jest między 22o30' a 23o18' długości geograficznej wschodniej oraz między 52o16' i 52o43' szerokości geograficznej północnej.

Obszar, na którym położone jest Nadleśnictwo Nurzec, zgodnie z „Regionalizacją przyrodniczo-leśną Polski 2010” (Zielony, Kliczkowska 2012) leży w:

Krainie Przyrodniczo-Leśnej IV - Mazowiecko-Podlaskiej;

Mezoregionie – Zambrowsko-Bielski (IV.7);

Mezoregionie –Doliny Dolnego Bugu (IV.9),

W podziale fizyczno-geograficznym Polski (Kondracki 2000) Nadleśnictwo Nurzec znajduje się w następujących jednostkach:

Megaregion: Pozaalpejska Europa Środkowa (3);

Prowincja: Niż Środkowoeuropejski (31);

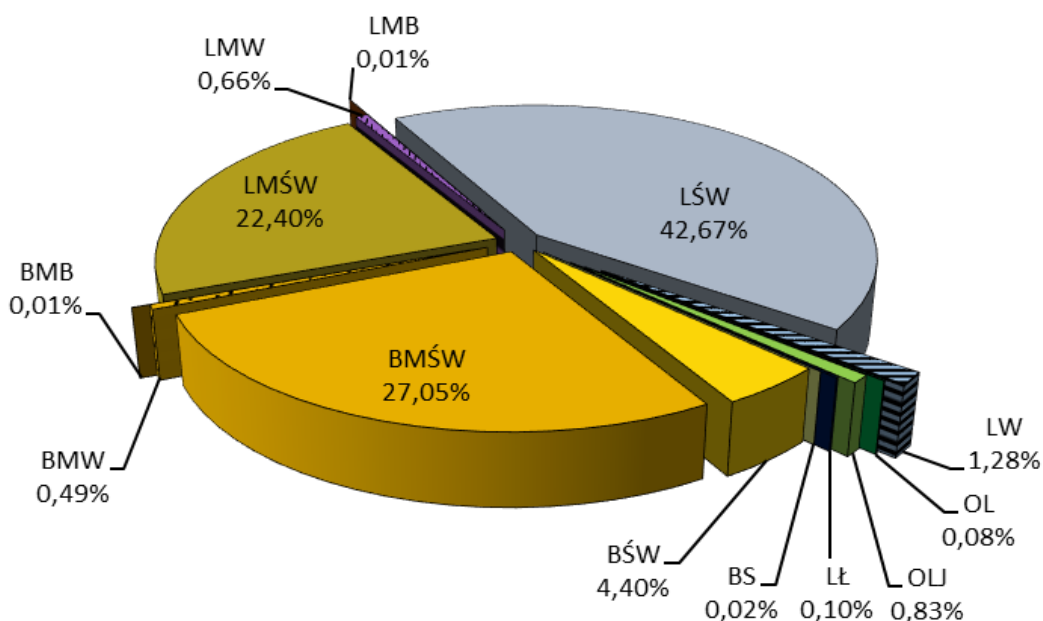
Podprowincja: Niziny Środkowopolskie (318);

Makroregion: Nizina Południowopodlaska (318.9);

Mezoregion: Podlaski Przełom Bugu (318.91);
 Mezoregion: Wysoczyzna Siedlecka (318.94)
 Megaregion: Niż Wschodnioeuropejski (8);
 Prowincja: Niż Wschodniobałtycko-Białoruski (84);
 Podprowincja: Wysoczyzny Podlasko-Białoruskie (843);
 Makroregion: Nizina Północnopodlaska (843.3);
 Mezoregion: Równina Bielska (843.37); Mezoregion: Wysoczyzna Drohiczyńska (843.38).

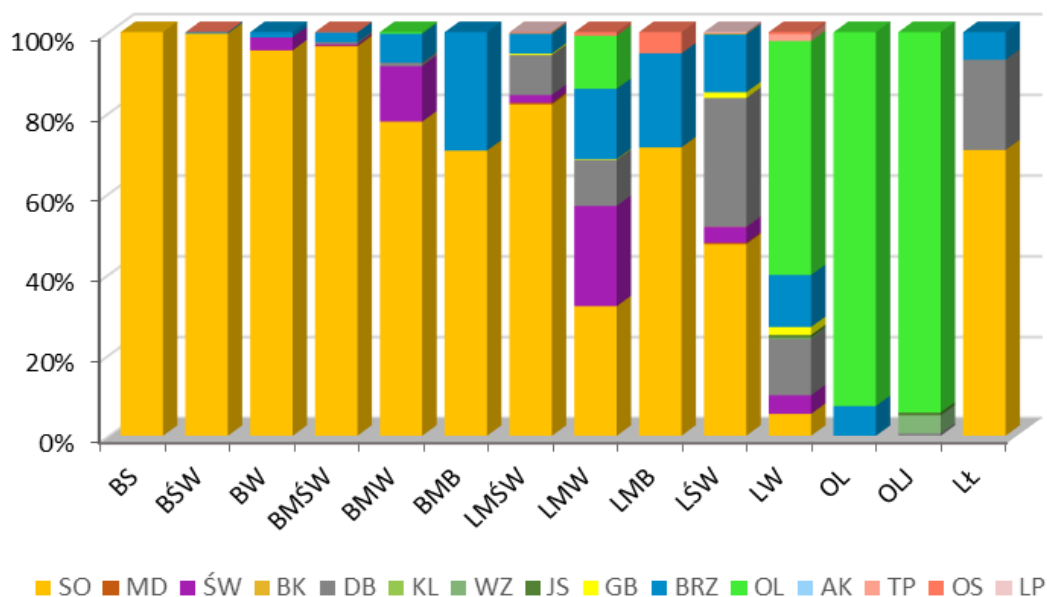
Według regionalizacji geobotanicznej (Matuszkiewicz 2007) lasy nadleśnictwa reprezentowane są przez następujące jednostki:

- Dział Północny Mazursko-Białoruski (F.);
 - Kraina Północnopodlaska (F.3.);
 - Podkraina Białowieska (F.3c.);
 - Okręg Siemiatycko-Brański (F.3c.9.);
 - Podokręg Grabowiecki (F.3c.9.b);
 - Podokręg Doliny Nurca (F.3c.9.c);
 - Podokręg Rudzko-Drohiczyński (F.3c.9.d);
 - Podokręg Milejczycki (F.3c.9.e);
- Dział Mazowiecko-Poleski (E.);
 - Kraina Południowomazowiecko-Podlaska (E.3.);
 - Podkraina Południowomazowiecka (E.3a.);
 - Okręg Doliny Dolnego Bugu (E.3a.5.);
 - Podokręg Doliny Bugu „Granne - Rybienko”(E.3a.5.a);
 - Podokręg Perlejewski (E.3a.5.d);
 - Podkraina Południowopodlaska (E.3c.);
 - Okręg Wysoczyzny Siedleckiej (E.3c.10.);
 - Podokręg Doliny Bugu „ujście Krzny - Granne” (E.3c.10.d);
 - Okręg Mielnicko-Kobryński (E.3c.11.);

Podokręg Mielnicki (E.3c.11.a).

Udział % powierzchni wg. typów siedliskowych lasu w Nadleśnictwie Nurzec

2. Udział gatunków panujących w siedliskowych typach lasu w Nadleśnictwie Nurzec
 Spośród gatunków panujących, największe znaczenie w nadleśnictwie ma sosna (70,58%) oraz dąb (14,28%). Znaczący jest również udział brzozy (7,74%) i olszy (3,12%) oraz świerka (2,90%). Sosna dominuje niemal na wszystkich siedliskach z wyjątkiem lasu wilgotnego (OL- 1,22%), olsu (OL- 0,50%) oraz OLJ (OL- 1,06%).

4. Zmiany przeciętnych parametrów drzewostanów: wiek, zasobność, przyrost w kolejnych rewizjach planu urządzenia lasu

Lp.	Wskaźnik	Jedn.	Stan na					
			1.10.1964 (definit.)	1.10.1974 (I rewiz.)	1.01.1989 (II rewiz.)	1.01.1999 (III rewiz.)	1.01.2009 (IV rewiz.)	1.01.2019 (V rewiz.)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Powierzchnia leśna zalesiona i niezalesiona	ha	13852,53	15295,18	18253,74	21661,73	22563,01	22923,03
2	Zasoby miąższości	m ³	1944095	2117172	2994452	4454133	4821682	6419519
3	Przeciętna zasobność drzewostanów na 1 ha w podklasach wieku							
	IIa	m ³	115	91	92	115	118	139
	IIb	m ³	171	177	156	185	171	227
	IIIa	m ³	190	214	222	234	218	278
	IIIb	m ³	197	231	286	274	262	322
	IVa	m ³	230	224	289	327	269	339
	IVb	m ³	245	262	299	336	311	347
	Va	m ³	245	269	303	334	335	388
	Vb	m ³	232	257	312	312	303	351
	VI	m ³	268	287	316	335	348	377
	VII i st.	m ³	278	296	393	337	340	385
	KO	m ³	-	-	268	258	187	244
	KDO	m ³	-	-	-	-	-	-

	BP	m ³	-	-	-	-	-	-
4	Przeciętna zasobność na 1 ha	m ³	142	145	165	207	214	280
5	Przeciętny wiek	lat	43	41	42	48	57	63
6	Spodziewany bieżący roczny przyrost drzewostanów na 1 ha - tablicowy	m ³	-	-	-	7,40	6,06	7,34
7	Spodziewany bieżący roczny przyrost drzewostanów na 1 ha - zredukowany	m ³	-	-	-	5,55	-	-
8	Przeciętna miąższość użytków rębnych na 1 ha (za okres ubiegły)	m ³	-	2,37	1,35	0,52	1,32	-
9	Przeciętna miąższość użytków przedrębnych na 1 ha (za okres ubiegły)	m ³	-	0,98	1,26	2,61	3,75	-
10	Uzyskany w ubiegłym okresie bieżący użyteczny roczny przyrost d-stanów na 1 ha	m ³	-	3,65	4,61	7,33	5,77	-

IV. Podział na gospodarstwa.

W Nadleśnictwie Nurzec jednym z ważniejszych celów jest wzmoczenie odporności drzewostanów na działanie czynników abiotycznych i biotycznych poprzez stopniową przebudowę drzewostanów, głównie litych jednogeneracyjnych drzewostanów sosnowych, na wielogatunkowe drzewostany z dużym udziałem gatunków liściastych. Jest to bowiem istotny czynnik wpływający na prawidłowe funkcjonowanie ekosystemów leśnych.

Różnorodność funkcji lasów oraz konieczność zapewnienia trwałości tych funkcji przejawia się w podziale lasów na kategorie ochronne oraz gospodarstwa. Kategorie ochronne są wynikiem wyodrębnienia dominujących funkcji lasów takich jak lasy wodochronne, glebochronne itd., natomiast podział na gospodarstwa realizuje w praktyce ideę zachowania trwałości i wielofunkcyjności lasów poprzez odpowiednio zaprojektowany rozmiar i lokalizację użytkowania oraz zaplanowanie zabiegów pielęgnacyjnych i hodowlanych. Prawidłowo zaplanowany i wykonany plan użytkowania, jest zatem podstawowym elementem zachowania wielofunkcyjności lasów poprzez, z jednej strony zachowanie trwałości lasów a z drugiej zapewnienie realizacji funkcji gospodarczej, jaką jest dostarczanie na rynek ekologicznego surowca drzewnego.

Ramowe sposoby postępowania i zasady gospodarowania określa się poprzez włączenie danego drzewostanu do tzw. gospodarstwa. Drzewostany natomiast włącza się do gospodarstw na podstawie ich składu gatunkowego, siedliska i pełnionej funkcji. Uwzględniając te założenia w nadleśnictwie wyróżniono następujące gospodarstwa:

Gospodarstwo specjalne (S) – do którego w zaliczono:

- lasy rezerwatowe,
- lasy stanowiące wyłączone drzewostany nasienne,
- lasy stanowiące pojedyncze pododdziały uznane za obszary o wyjątkowym znaczeniu ze względów kulturowych, krajobrazowych, religijnych lub ekologicznych
- lasy stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej,
- lasy znajdujące się na stałych powierzchniach badawczych i doświadczalnych,

- lasy cenne pod względem przyrodniczym i krajobrazowym, w szczególności na gruntach podmokłych, unikatowych, rzadkich i ważnych dla regionu (w tym wszystkie drzewostany na siedliskach bagiennych - Bb, BMb, LMb),
- lasy, na których zainwentaryzowano siedliska przyrodnicze Natura 2000 zaliczone do siedlisk priorytetowych,
- lasy o szczególnym znaczeniu dla obronności i bezpieczeństwa państwa,

Gospodarstwo wielofunkcyjnych lasów ochronnych (O) – obejmuje lasy ochronne z wyjątkiem zaliczonych do gospodarstwa specjalnego.

Gospodarstwo wielofunkcyjne lasów gospodarczych (G) – obejmuje wszystkie drzewostany na pozostałym obszarze z wiodącą funkcją produkcyjną, której realizacja powinna uwzględnić wymogi ochrony przyrody.

Dla potrzeb obliczenia etatów cząstkowych wyodrębnia się obszary kwalifikujące się do jednego sposobu zagospodarowania, w tym:

- zrębowego sposobu zagospodarowania (**GZ**) w odniesieniu do siedlisk borowych nadleśnictwa oraz powierzchni dla których stosowanie zagospodarowania rębniami złożonymi jest nieuzasadnione (małe powierzchnie, brak możliwości lokalizacji gniazd),
- przerębowo-zrębowego sposobu zagospodarowania (**GPZ**) w odniesieniu do siedlisk lasowych nadleśnictwa oraz powierzchni gdzie, rozpoczęto przebudowę rębniami złożonymi lub wymagają tego względy przyrodnicze.

Zestawienie powierzchni leśnej według gospodarstw

Gospodarstwo	Obręby				Nadleśnictwo	
	NURZEC		SIEMIATYCZE		Pow.	%
	Pow.	%	Pow.	%		
1	2	3	4	5	6	7
Specjalne (S)	770,50	5,45	332,04	3,78	1102,54	4,81
Wielofunkcyjne lasów ochronnych (O)	539,74	3,82	1441,59	16,41	1981,33	8,64
Wielofunkcyjne lasów gospodarczych (G)	12833,31	90,73	7012,79	79,81	19846,10	86,55
w tym:						
- zrębowego sposobu zagospodarowania (GZ)	4348,41	30,74	3209,14	36,52	7557,55	32,96
- przerębowo-zrębowego sposobu zagospodarowania (GPZ)	8484,90	59,99	3803,65	43,29	12288,55	53,59
- przerębowego sposobu zagospodarowania (GP)	-	-	-	-	-	-
Ogółem	14143,55	100,00	8786,42	100,00	22929,97	100,00

V. Zadania gospodarki leśnej.

Plan zagospodarowania lasu składa się z następujących części:

1. Planu użytkowania głównego:
 - a) planu użytków rębnych:
 - użytki rębne zaliczone na poczet etatu

- użytki rębne nie zaliczone na poczet etatu
- b) planu użytków przedrębnych.
- 2. zadań z zakresu hodowli lasu
- 3. zadań z zakresu ochrony lasu
- 4. kierunkowych wytycznych z zakresu ochrony przeciwpożarowej
- 5. kierunkowych zadań z zakresu użytkowania ubocznego i gospodarki łowieckiej
- 6. potrzeb inwestycyjnych z zakresu infrastruktury technicznej, turystyki rekreacji

PLAN URZĄDZENIA LASU
sporządzony na lata od 2019 do 2028

dla Nadleśnictwa Nurzec
w Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku
na podstawie stanu lasu w dniu 1 stycznia 2019 r.

I. ZESTAWIENIE POWIERZCHNI według stanu na 1.01.2019

I.1. POWIERZCHNIA OGÓLNA NADLEŚNICTWA – ha 2 | 3 | 7 | 4 | 9 | 8 | 0
w tym według obrębów leśnych:

1) Nurzec 1 | 4 | 6 | 5 | 7 | 6 | 0

2) Siemiatycze 9 | 0 | 9 | 2 | 2 | 0

I.2. POWIERZCHNIA LASÓW – ha 2 | 3 | 4 | 5 | 5 | 2 | 4
w tym:

a) według pełnionych funkcji:
– lasów stanowiących rezerwaty przyrody 1 | 6 | 0 | 4 | 6

– lasów uznanych za ochronne 2 | 8 | 3 | 6 | 5 | 6

– pozostałych lasów (lasów gospodarczych) 2 | 0 | 4 | 5 | 8 | 2 | 2

b) według grup kategorii użytkowania:
– gruntów zalesionych 2 | 2 | 8 | 2 | 0 | 3 | 0

– gruntów niezalesionych 1 | 0 | 9 | 6 | 7

w tym: do odnowienia 3 | 3 | 5 | 3

– gruntów związanych z gospodarką leśną 5 | 2 | 5 | 2 | 7

I.3 POWIERZCHNIA POZOSTAŁYCH GRUNTÓW
(GRUNTÓW NIELEŚNYCH) – ha 2 | 9 | 4 | 5 | 6

w tym: przeznaczonych do zalesienia 0 | 0 | 0

II. ZESTAWIENIE ZADAŃ NA LATA OD 2019 DO 2028

II.1. POZYSKANIE DREWNA W ILOŚCI NIE WIĘKSZEJ NIŻ:

1	1	7	3	3	1	0
---	---	---	---	---	---	---

 m³ grubizny netto, w tym:

- a) obligatoryjny etat cięć w użytkowaniu rębnym (zal. z 5% przyr. i niezal.)

6	0	0	7	9	0
---	---	---	---	---	---

 m³ grubizny netto

- b) powierzchniowy etat cięć w użytkowaniu przedrębnym – ha
o orientacyjnej miąższości

1	5	5	6	5	4	0
---	---	---	---	---	---	---

5	7	2	5	2	0
---	---	---	---	---	---

 m³ grubizny netto

II.2. PIEŁĘGNOWANIE LASU NA POWIERZCHNI – ha w tym:

1	7	6	8	0	1	3
---	---	---	---	---	---	---

- a) pielęgnowanie zainwentaryzowanych upraw

9	3	9	8	1
---	---	---	---	---

- b) pielęgnowanie zainwentaryzowanych młodników

1	9	3	2	7	2
---	---	---	---	---	---

- c) trzebieże

1	4	8	0	7	6	0
---	---	---	---	---	---	---

II.3. POZOSTAŁE ZADANIA OKREŚLONE KIERUNKOWO:

II.3.1. Zadania dotyczące zalesień i odnowień:

- a) zalesienia gruntów (przeznaczonych do zalesienia) – ha

0	0	0
---	---	---

- b) odnowienie halizn, płazowin i zrębów – ha

3	3	5	3
---	---	---	---

- c) orientacyjna powierzchnia odnowień drzewostanów przewidzianych
do użytkowania rębego – ha

1	8	2	0	6	1
---	---	---	---	---	---

w tym zrębami zupełnymi.

4	9	6	5	4
---	---	---	---	---

- d) orientacyjna powierzchnia podsadzeń i dolesień – ha

1	1	0	5
---	---	---	---

- e) orientacyjna powierzchnia poprawek i uzupełnień – ha

3	7	3	3	8
---	---	---	---	---

- f) orientacyjna powierzchnia wprowadzenia podszytów – ha

0	0	0
---	---	---

- g) orientacyjna powierzchnia melioracji – ha

1	8	3	6	9	5
---	---	---	---	---	---

w tym wodnych – ha

0	0	0
---	---	---

II.3.2. Kierunkowe zadania z zakresu ochrony lasu (w tym ochrony przeciwpożarowej) przedstawione opisowo oraz na mapach przeglądowych

II.3.3. Kierunkowe zadania z zakresu gospodarki łowieckiej przedstawione opisowo oraz na mapie przeglądowej

II.3.4. Kierunkowe potrzeby z zakresu infrastruktury technicznej przedstawione opisowo

Ad 1. Plan użytkowania głównego

Podstawą do wyliczenia maksymalnej wielkości możliwego do pozyskania drewna (etatu cięć) jest zbiór informacji zebranych podczas terenowych prac taksacyjnych, zestawionych i opracowanych przez ekspertów wykonujących plan urządzenia lasu przy współudziale miejscowych leśników. Wyliczony etat cięć określający maksymalną ilość drewna możliwą do pozyskania w dziesięcioleciu zatwierdza Minister Środowiska. Sposób wyliczania szczegółowo określa Instrukcja Urządzenia lasu z 2011 roku.

Użytkowanie rębne

W drzewostanach przeznaczonych do użytkowania rębego, etat cięć oblicza się na podstawie przyjętego dla poszczególnych gatunków wieku rębności, typu siedliskowego lasu oraz gospodarstwa do którego dany drzewostan został włączony. Dla każdego obrębu leśnego i gospodarstwa wylicza się tzw. etat według dojrzałości rębnej i etat zrównania średniego wieku. Wyliczone etaty poddaje się procesowi optymalizacji czyli wyborowi etatu optymalnego zapewniającego zrównoważone użytkowanie rębne bez szkody dla zachowania trwałości drzewostanów. Na etat Nadleśnictwa składa się suma etatów z poszczególnych obrębów leśnych. Wyliczone etaty dla poszczególnych obrębów leśnych i nadleśnictwa przedstawia poniższa tabela:

Na lata 2019-2028 przyjęto następujące wielkości etatu:

Kategoria użytkowania	NURZEC		SIEMIATYCZE		Nadleśnictwo	
	brutto	netto	brutto	netto	brutto	netto
1	2	3	4	5	6	7
Użytki rębne:						
zaliczone na etat	496238	414884	188604	156616	684842	571500
5% przyrostu miąższości	24812	20744	9430	7826	34242	28570
niezaliczone na etat	835	709	12	11	847	720
Razem użytki rębne	521885	436337	198046	164453	719931	600790
Użytki przedrębne:						
czyszczenia	9400	7520	3762	3010	13162	10530
trzebieże	406325	325060	296163	236930	702488	561990
Razem użytki przedrębne	415725	332580	299925	239940	715650	572520
Ogółem	937610	768917	497971	404393	1435581	1173310

Rozmiar użytków rębnych nie zaliczonych na poczet etatu wynika z aktualnego stanu lasu i zaprojektowanych w związku z tym wskazań gospodarczych dokonanych na gruncie i zawartych w opisach taksacyjnych. W skład użytkowania rębego wchodzi tu uprzątnięcie płazowin i halizn oraz drzew z powierzchni nieleśnych.

Użytkowanie przedrębne

Drzewostany młodszych klas wieku wymagają zabiegów pielęgnacyjnych w trakcie których usuwa się pojedyncze drzewa osłabione, z oznakami chorobowymi lub zdominowane przez silniejsze egzemplarze drzew. Wykonywanie tych zabiegów zapewnia prawidłowy rozwój i zapewnienie odpowiedniej przestrzeni życiowej pozostających najsilniejszych drzew. W trakcie tych zabiegów reguluje się również właściwy dla danego siedliska skład gatunkowy. Wielkość użytkowania rębego w wymiarze miąższościowym jest wartością orientacyjną i wynika z potrzeb hodowlanych poszczególnych drzewostanów. W ramach użytkowania przedrębego planuje się zbięgi czyszczeń późnych (CPP) i trzebieże selekcyjne wczesne (TWP) oraz późne (TPP). Rodzaj wykonywanego zabiegu zależy od wieku drzewostanu i jego stanu i jest określany bezpośrednio na gruncie w trakcie prac taksacyjnych.

Rodzaj cięć		Obręby		Nadleśnictwo
		NURZEC	SIEMIATYCZE	
		Powierzchnia [ha]		
1		2	3	4
Czyszczenia późne (CPP)		477,23	280,57	757,80
Trzebieże	Wczesne (TW)	1238,75	1047,34	2286,09
	Późne (TP)	7478,93	5042,58	12521,51
	Razem	8717,68	6089,92	14807,60
Ogółem		9194,91	6370,49	15565,40

Ad 2. Zadania z zakresu hodowli lasu

Hodowla lasu obejmuje reguły, metody i techniki odnawiania i pielęgnowania lasu, jak również zalesiania powierzchni nieleśnych, opiera się na szerokich podstawach przyrodniczych, i ekologicznych poszczególnych gatunków drzew. Głównym celem hodowli lasu jest zachowanie i wzbogacanie lasów istniejących i kształtowanie nowych z respektowaniem warunków i procesów naturalnych. Do głównych działań jakimi zajmuje się hodowla lasu zalicza się:

- nasiennictwo leśne,
- szkółkarstwo leśne,
- wymagania siedliskowe ważniejszych gatunków drzew i krzewów leśnych,
- odnowienie lasu,
- melioracje leśne,
- zalesienia, zadrzewienia,
- pielęgnowanie lasu,
- typologia leśna i rejonizacja nasienna,
- zagospodarowanie lasu,
- hodowla szczegółowa drzew i krzewów leśnych,
- zasady projektowania i wykonywania leśnych prac hodowlanych w różnych warunkach siedliskowych.

Wskazania planu hodowli lasu zaplanowane zostały bezpośrednio na gruncie po stwierdzeniu faktycznych potrzeb hodowlanych drzewostanów młodszych klas wieku. Część zaplanowanych w nadleśnictwie zadań wynika bezpośrednio z konieczności odnowienia i pielęgnowania powierzchni powstałych w wyniku użytkowania rębego oraz konieczności uprzątnięcia i odnowienia halizn i płazowin. Niewielkie luki przerzedzenia pozostawia się do naturalnej sukcesji. Zbiorcze zestawienie zabiegów z hodowli lasu w nadleśnictwie przedstawia poniższa tabela (dane w ha):

Lp.	Rodzaj czynności	Obręby		Nadleśnictwo
		NURZEC	SIEMIATYCZE	
		Powierzchnia [ha]		
1	2	3	4	5
1.	Odnowienie halizn, płazowin, zrębów	23,39	10,14	33,53
2.	Zalesienia gruntów nieleśnych	-	-	-
3.	Odnowienia zrębów projektowanych	295,96	200,58	496,54
4.	Odnowienia przy rębniach złożonych	979,63	344,44	1324,07
5.	Podsadzenia produkcyjne	-	-	-
6.	Dolesienia luk i przerzedzeń	5,12	5,93	11,05
7.	Poprawki i uzupełnienia w uprawach i młodnikach istniejących	-	0,34	0,34
8.	Poprawki i uzupełnienia na gruntach proj. do odnowienia i zal. w wys. 20% ich pow.	260,82	112,22	373,04
9.	Wprowadzenie podszytów	-	-	-

Lp.	Rodzaj czynności	Obręby		Nadleśnictwo
		NURZEC	SIEMIATYCZE	
		Powierzchnia [ha]		
1	2	3	4	5
10.	Pielęgnowanie gleby w uprawach istniejących	103,45	32,23	135,68
11.	Pielęgnowanie gleby w uprawach proj.			-
12.	Pielęgnowanie upraw istniejących (CW)	712,41	227,40	939,81
13.	Pielęgnowanie upraw projektowanych (CW)			-
14.	Pielęgnowanie młodników (CP)	698,49	476,43	1174,92
15.	Pielęgnowanie młodników (CPP)	477,23	280,57	757,80
16.	Nawożenie	-	-	-
17.	Melioracje wodne	-	-	-
18.	Melioracje agrotechniczne	1285,99	550,96	1836,95

Ad 3. Zadania z zakresu ochrony lasu

Ochrona lasu jest dziedziną nauki wykorzystującą praktyczną wiedzę leśną o sposobach, środkach i czynnościach mających na celu zapewnienie lasom bezpieczeństwa i stworzenia warunków do prawidłowego wzrostu i rozwoju. Zadaniem ochrony lasu, poza dokładnym poznaniem czynników chorobotwórczych jest badanie przyczyn powstawania chorób lasu, opracowanie sposobów likwidacji potencjalnych źródeł chorób lasu, prowadzenie profilaktyki i terapii leśnej.

Poniżej przedstawia się główne zagrożenia zainwentaryzowane w ramach PUL:

Ochrona upraw i szkółek przed szkodnikami występującymi w glebie

Dotychczas w Nadleśnictwie Nurzec zanotowano tylko nieliczne przypadki występowania chrabąszcza za wyjątkiem roku 2009 kiedy występowanie tych owadów zanotowano na powierzchni ponad 200 ha..

W celu przeciwdziałania powstawania szkód w tej grupie należy nadal prowadzić kontrolę zapędrczenia gleby na gruntach przeznaczonych do odnowień oraz w szkółkach.

Ochrona starszych upraw i młodników przed szkodnikami nękającymi

W tej grupie istotne znaczenie mają szeliniaki. Występowanie szeliniaka od roku 2015 znacznie wzrosło. W związku z tym należy prowadzić zwalczanie mechaniczne poprzez wykładanie pułapek oraz regularne ich oczyszczanie.

Ochrona drzewostanów przed szkodnikami pierwotnymi

W bieżącym 10 - leciu szczególną uwagę należy zwrócić na właściwe wykonywanie corocznych ocen stopnia zagrożenia poprzez:

- obserwację intensywności lotu motyli brudnicy mniszki (pułapki feromonowe),
- wiosenną kontrolę liczenia gąsienic,
- obserwacje drzewostanów dębowych,
- jesienne poszukiwania szkodników pierwotnych sosny zimujących w glebie: strzygoni choinówki, barczatki sosnowki, poprocha cetyniaka, osnu gwieździstej i boreczników. W

minionym dziesięcioleciu nie było potrzeby prowadzenia działań ograniczających występowanie owadów szkodników pierwotnych.

W związku z możliwością ponownego pojawienia się zagrożenia od tych owadów oraz innych szkodników pierwotnych należy zwrócić szczególną uwagę na właściwe wykonywanie corocznych ocen stopnia zagrożenia poprzez stosowanie opasek lepowych, wiosenną kontrolę liczenia gąsienic, jesienne poszukiwania szkodników pierwotnych sosny oraz obserwację intensywności lotu motyli brudnicy mniszki.

Ochrona lasu przed szkodnikami wtórnymi

Lasy nadleśnictwa narażone są na okresową zwiększoną populację szkodników wtórnych. Dotyczy to zwłaszcza przyplaszczka granatka i cetyńca większego w osłabionych drzewostanach sosnowych przez ochojnika i hubę korzeniową. W latach 2000, 2002, 2003, 2004 odnotowano zwiększone zjawisko obumierania drzew i wydzielania posuszu gatunków iglastych. Od 2005r. proces ten znacznie się zmniejsza.

Nasilenie występowania szkodników wtórnych jest konsekwencją osłabienia drzew powodowane przez pożary, czynniki atmosferyczne, zakłócenia stosunków wodnych, zwierzynę łowną i szkodniki pierwotne. Od 2005 r. w drzewostanach dębowych i z dużym udziałem dębu wyraźnie zaznaczyło się zjawisko zamierania dębu spowodowane obniżeniem poziomu wód gruntowych, a następnie żerem opiętka dwuplamkowego. Największe ich nasilenie, odnotowano w latach 2005-2008.

Ochrona lasu przed chorobami grzybowymi

Najbardziej dokuczliwym patogenem grzybowym nękającym lasy nadleśnictwa jest korzeniowiec wieloletni. Nęka on zarówno uprawy i młodniki jak i drzewostany starsze. Ma to ścisły związek z drzewostanami na gruntach porolnych. Kolejnym patogenem którego występowanie odnotowuje się na znacznych obszarach lasów nadleśnictwa jest mączniak dębu. Jego szkodliwość polega głównie na ograniczaniu przyrostów, rzadko prowadzi do zamierania drzew. W mniejszym stopniu w uprawach i młodnikach do lat 10 daje o sobie znać opieńkowa zgnilizna korzeni. W drzewostanach starszych w 2009 roku zarejestrowano na niemal 80 ha holenderską chorobę wiązków. Ponadto pojedynczo w drzewostanach występuje rdza kory sosny. Pośród chorób grzybowych nadal występuje zamieranie jesionów oraz dębów mniejsze znaczenie ma zamieranie brzozy oraz olszy.

Dotychczas w nadleśnictwie nie stosowano preparatów chemicznych do zwalczania patogenów grzybowych. Drzewa zainfekowane przez grzyby są usuwane.

Ochrona lasu przed zwierzyną płową

Szkody od zwierzyny płowej dotyczą głównie drzewostanów młodszych klas wieku oraz młodego pokolenia w drzewostanach o strukturze KO. Szkody te obniżają przydatność hodowlaną i zdrowotną uszkodzonych drzew, w skrajnych przypadkach mogą prowadzić do konieczności odnowienia większych powierzchni. Aby zminimalizować szkody powodowane przez zwierzynę należy:

- utrzymywać stan ilościowy zwierzyny oraz jej strukturę wiekową i płciową stosownie do pojemności łowiska,
- właściwie zagospodarować poletka łowieckie,
- w dużych kompleksach leśnych odtworzyć lub utrzymywać małe łąki śródleśne,
- stosować indywidualne środki zabezpieczające młode drzewka przed zgryzaniem i spalaniem w miejscach narażonych na szkody.

W ostatnich latach zaobserwowano wzrost uszkodzeń drzewostanów spowodowanych działalnością bobrów. Jednak dotychczasowe uszkodzenia można uznać za akceptowalne

gospodarczo. Ze względu na ochronę bobra nie można podejmować działań zmierzających do likwidacji zaistniałych szkód.

Kierunkowe wytyczne z zakresu ochrony przeciwpożarowej

Plan ochrony przeciwpożarowej opracowano w oparciu o § 103 i § 104 Instrukcji urządzania lasu, posługując się wytycznymi Instrukcji ochrony przeciwpożarowej obszarów leśnych, Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 22 marca 2006 r. w sprawie szczegółowych zasad zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów (z późniejszymi zmianami), a także innymi przepisami dotyczącymi ochrony przeciwpożarowej. Zawiera on analizę zagrożeń wynikających ze stanu środowiska leśnego, w powiązaniu ze stwierdzonymi w ostatnim dziesięcioleciu pożarami, a także sposobami zapobiegania pożarom i metodami ich zwalczania. Należy go traktować jako dokument pomocniczy do wykorzystania przez nadleśnictwo przy opracowaniu corocznych planów operacyjnych, zwanych „Sposobami postępowania na wypadek pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia dla obszarów leśnych”.

Pod pojęciem zagrożenia pożarowego lasu rozumie się istnienie takich warunków, przy których możliwe jest powstanie niekontrolowanego procesu spalania wymagającego zorganizowanej akcji do jego likwidacji. O występowaniu czynników kształtujących zagrożenie pożarowe lasu decydują w szczególności:

- pora roku a przede wszystkim zaleganie pokrywy śnieżnej,
- wiek i skład drzewostanów oraz rodzaj pokrywy gleby,
- intensywność zabiegów gospodarczych i sposobów użytkowania drzewostanów,
- sieć dróg komunikacyjnych i nasilenie ruchu na drogach,
- atrakcyjność turystyczna i obfitość płodów runa leśnego,
- rozmieszczenie zakładów przemysłowych oraz osad ludzkich wśród lasów,
- inne warunki lokalne.

Całość lasów nadleśnictwa została zakwalifikowana do II kategorii (średnie zagrożenie).

Zaliczenia do tej kategorii dokonano zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2010 roku (Dz. U. Nr 137 poz. 923).

Ad 5 Kierunkowe zadania z zakresu użytkowania ubocznego i gospodarki łowieckiej

Użytkowanie uboczne wynika z zapotrzebowania lokalnej społeczności na niedrzewne produkty lasu. Lasy nadleśnictwa obfitują w grzyby oraz owoce runa i są chętnie odwiedzane przez zbierających w okresie ich występowania. Z produktów niedrzewnych pozyskuje się szyszki na nasiona (średnio 800 kg rocznie) oraz prowadzi sprzedaż choinek świerkowych (średnio 150 szt. rocznie). Na szkółkach nadleśnictwa produkuje się około 2 mln szt. sadzonek rocznie wykorzystywanych głównie na potrzeby własne nadleśnictwa (odnowienia i zalesienia) i sprzedawanych prywatnym osobom w celu zalesiania gruntów porolnych.

Do użytkowania ubocznego lasu zalicza się również gospodarkę łowiecką. Gospodarka łowiecka na terenie nadleśnictwa prowadzona jest na 33 obwodach łowieckich. Obwody te zostały wydzierżawione 20 kołom łowieckim. Pośród wszystkich obwodów 8 jest obwodami typowo leśnymi, pozostałe to obwody polne z niewielkimi kompleksami leśnymi

Ad 6. Potrzeby w zakresie infrastruktury technicznej, turystyki i rekreacji

Na terenie nadleśnictwa zlokalizowano 5 szlaków turystycznych:

- - Szlak Bunkrów
- Szlak Nadbużański
- -Szlak doliny Moszczoniej
- Szlak Kupiecki
- Szlak Powstania Styczniowego

Szlaki te nadają się głównie do pieszych lub rowerowych wycieczek. Nadleśnictwo wykonuje ponadto remonty istniejących dróg leśnych oraz buduje nowe. W ramach poprawy warunków bytowych pracowników prowadzi się remonty osad pracowników i biura nadleśnictwa.

Wszelkie szczegółowe informacje zawarte w planie urządzenia lasu na lata 2019-2028 są dostępne w nadleśnictwie.